

Spring 2017

Wolof 403

Enternet ak ay njariñam

Enternet nekk na lu am solo ci dundu nit ñi ci Senegaal ak ci àdduna bi yépp. Leegi, nit ñu bari ci Dakar ak yeneen dëkk yi dañuy jëffandikóo enternet ngir mbir yu bari te wuute. Ñu bari ci **dëkku-taax** yi dañuy am enternet ci séén kër wala ci séén liggéeyukaay. Enternet mu ngi tàmbali **law** ci atum 2000. **Booba**, kenn amulwoon enternet ci séén kër. Lu ëpp ci nit ñi amoon nañu ko ci séén liggéey.

Ngir am enternet, dinga soxla ordinaatëer wala telefon bu man jukkoo ci enternet, wala tamit tablet. Ci atum 2000, ordinaatëer **jafewoon** na lool ci nit ñu bari. Nit ñu am xaalis rekk ñoo ko amoon. Leegi, taalibé yu bari **sax** am nañu ordinaatëer te ñu ngi jëffandikóo enternet ngir séén gëstu ak njàng.

Ci atum 2000 ba 2005, enternet jafewoon na. Ci Dakar, **boo bëggoon** jëffandikóo enternet, soxlawoon nga dem ci **sibeerkafe** yi. Daa nga **fay** 2000 wala 1000 fcfa ngir **man** jëffandikóo enternet bi ci wenn waxtu **kese**. Waaye leegi, ngir am enternet ci sa kër dinga **fay** weer wu nekk **daanaka** 10000 fcfa wala ci sibeerkafe bi dinga fay 150-200 fcfa ngir wenn waxtu.

Ndaw ñi dañuy faral di jëffandikóo enternet bi ngir séeni gëstu wala ngir fo. Taalibé yi ci iniwersité yi dañuy gëstu ci enternet bi ngir man def séeni liggéey bu baax. **Yenn saa yi**, am na ay nit ñuy jëffandikóo enternet ngir seetaan ay film, wala ay **widewóo misik** wala ngir waxtaan ak séeni xarit ak waakër. Enternet am na solo lool ndax dinanu man waxtaan ak sunuy xarit ak sunuy mbokk yu nekk ci bitim-réew. *Google* bokk na ci **màkkaani** enternet yu gëna siiw.

Waa Senegaal yi ci bitim-réém: Lan mooy njariñu enternet?

Móódu dëkk na Itaali waaye Senegaal la jógé. Moom dafay namm Senegaal lool. Bés bu nekk dafay jokkoo ci enternet bi ngir xool lan moo xew ci Senegal. **Màkkaani** enternet yu gëna siiw ci Senegaal nekk nañu *Seneweb.com*, *Dakaractu.com*, *Nettali.com*, *Rewmi.com*, *Xibaaryi.com*, *LaSenegalaise.com*, *Leral.com* ak yeeneen. Bés bu nekk Móódu dafay jàng **xibaar** yi ci mbiru póolitig, koom-koom ak diiné ci màkkaanu Seneweb.com. Leeg-leeg waxtaan na ak xaritam ak ay **mbokkam** ci Skype wala Messenger wala Facebook. Man na seetaan ay tele waa Senegal ci *Sunu-tv.com* wala man na seetaan ay teyataar waa Senegaal ci *Carrapide.com*. Am na ay màkkaani enternet yu bind ci Wolof niki *Xibaaryi.com* wala *Google Wolof* wala *Wiki Wolof*. Am na tamit ay màkkaan ngir jàng Wolof.

Tekki

- Njariñ** –l = usefulness
Jariñ (verb) = to be useful (Wala **am njariñ**)
Dëkku-taax –b = city, town
Law = to spread
Booba = then, in those days, at that time
Man (verb) = can, to be able to
Ngir am ... = in order to have...
Ordinaatëer –b = computer
Sax = even
Jafewoon na = was hard to find
Boo bëggoon = if you wanted to
Sibeerkafe –b = internet cafe
Daa nga fay = you would pay
Fay = to pay
Kese = rekk = only
Yenn saa yi = leeg-leeg = sometimes
Widewóó misik = music videos
Màkkaanu enternet –b = website
Namm = to miss
Jokkoo = to communicate
Màkkaani enternet yu gëna siiw = the most famous websites
Mën (verb) = the same as “man” = can
Teyataar –b = drama
Daanaka = almost

A- Lan nga xam ci mbiru enternet ci Senegaal

1) Ndax enternet dafa siiwoon lool ci Senegaal lu jiitu atum 2000?

.....

2) Ndax enternet dafa jafe ba leegi ?

.....

3) Yan mākkaani enternet la taalibé yi di faral di xool ?

.....

4) Ndax leegi ci Senegal, ñépp am nañu enternet ci séeni kër ?

.....

5) Enternet ci sibeerkafe yi leegi ñaata lay jar ?

.....

B- Lan nga xam ci mbiru Móódu ak jokkoowam ?

1) Ndax Móódu dafay fo ci enternet bi ?

.....

2) Lu tax Móódu di jëffandikóó enternet ?

.....

3) Ndax Móódu dafay waxtaan ak ay nit ñu mu xamul?

.....

4) Ndax am na ay mākkaani enternet yu bind ci Wolof ?

.....

5) Ndax *Google* ak *Wiki* ci Wolof am na solo ?

.....

C- Tontul ci laaj yi

1) Ci sa xalaat, lan moo wuute diggënté jëffandikóó enternet ci sa réew ak waa Senegal ?

.....
.....
.....

2) Lan ngay faral di def ak enternet?

.....
.....
.....

3) Ndax yaakaar nga ne enternet lu baax la ci sa dund ? Lu tax ?

.....
.....
.....

4) Ndax jëffandikóó nga enternet ci say gëstu ci Wolof ? Ci lan ?

.....
.....
.....

Mbind

Context: Nit ñu bari dinañu jëffandikóo enternet ngir **jàng** wala **gëstu**, ngir **seet ak am xibaar**, ngir **jokkoo**, wala ngir **fo**, etc.

Instruction: Bindléén ay misaal

Misaal: Am na ñu jëffandikóo enternet ngir jàng ak gëstu ndax sàkku nañu xam-xam ngir sééni kalaas.

1- Am na ñu jëffandikóo enternet ngir **jàng ak gëstu** ndax

.....
.....

2- Am na ñu jëffandikóo enternet ngir **jàng ak gëstu** ndax ...

.....
.....

3- Am na ñu jëffandikóo enternet ngir **jokkoo** ndax ...

.....
.....

4- Am na ñu jëffandikóo enternet ngir **jokkoo** ndax

.....
.....

5- Am na ñu jëffandikóo enternet ngir **am xibaar** ndax ...

.....
.....

6- Am na ñu jëffandikóo enternet ngir **fo** ndax ...

.....
.....